

Utbildningsnämnden

Observationer i VÅGA VISA hösten 2017, samt uppföljning av observationer från hösten 2016

Förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.
2. Utbildningsnämnden ger utbildningsdirektören i uppdrag att genomföra kontinuerliga kontrollbesök hos huvudmannen för Alexanderskolans förskola under 2018.

Sammanfattning

Hösten 2017 genomfördes observationer på sex förskolor och två grundskolor i Nacka inom ramen för utvärderingssamarbetet VÅGA VISA. Observationerna visar på välfungerande verksamheter inom förskolor och skolor i Nacka. Flera enheter får bedömningar som ligger mycket högt. Condorens förskolor (Hästhagen, Kristallen och Optimus) ligger över 3,5 i snitt. I ett fall har observationerna visat på utvecklingsområden som kräver större insatser. Utbildningsenheten bedömer att observationen blir ett stöd i utvecklingsarbetet för enheten men att det också behövs täta uppföljningar under 2018.

De uppföljningar som genomförs ett år efter observationer visar att observationerna oftast uppfattas som relevanta och man känner igen sig i både styrkor och förbättringsområden. I de flesta fall har skolorna och förskolorna arbetat med förbättringar inom de områden som har pekats ut. I ett fall, observationen på Nacka enskilda gymnasium, framgår det inte lika tydligt hur och om skolan har arbetat med förbättringsområdena.

Ärendet

I detta ärende redovisas resultaten från observationer på sex förskolor och två grundskolor, genomförda hösten 2017. Observationerna har genomförts av lärare och skolledare från andra kommuner enligt en given metod som innebär att observatörerna genom besök i verksamheten och intervjuer skapar sig en bild av verksamheten. Verksamhetens kvalitet bedöms på fyra till sex områden utifrån läroplanen. Observationerna ingår i VÅGA VISA, kommunsamarbetet om utvärdering som utöver det professionella perspektivet genom

observationer också visar föräldrars och elevers bild genom enkätundersökningar och medarbetarnas bild genom självvärderingar.

Under hösten har en ny metod använts under observationerna. Den nya metoden innebär att rapporten från observationen blir tydligare, kortare och mer överskådlig och att barn- och elevperspektivet stärks.

Utbildningsenheten följer upp observationerna efter ett år för att ta reda på hur förskolan eller skolan arbetat vidare utifrån rapporten och vad som har hänt med de förbättringsområden som observatörerna pekade ut. (Bilaga 1)

Höstens observationer

Observatörerna gör en bedömning av olika målområden på en skala från 1,0 (stora brister i kvalitet) till 4,0 (mycket god kvalitet). Sex av de åtta observerade enheterna fick en genomsnittlig bedömning på 3,0 (god kvalitet) eller däröver. På tre av de åtta observerade verksamheterna bedöms kvaliteten vara mycket hög. Det är Condorens förskolor som består av Hästhagens förskola (3,7 i snitt), Kristallens förskola (3,7 i snitt) och Optimus förskola (3,8 i snitt).

På de tre förskolorna Optimus, Hästhagen och Kristallen ser observatörerna en stor samstämmighet då förskolorna har haft samma ledning i många år och arbete har bedrivits på ett likvärdigt sätt. Observatörerna bedömer att inriktningen på alla tre förskolorna stärker barns inflytande och att lärmiljöns utformning med fokus på mötesplatser skapar förutsättningar till ett lustfyllt lärande. Förskolorna har en väl utarbetad värdegrund men på Kristallen och Hästhagen kan den förankras mer hos all personal. Tillfällena för ökat kunskapsutbyte mellan förskolorna bedöms kunna äga rum oftare.

På två enheter bedömdes kvaliteten vara lägre än genomsnittet. Det var Jarlabergs skola (2,7 i snitt) och Alexanderskolans förskola (2,0 i snitt).

På Jarlabergs skola bedömer observatörerna att verksamheten har strukturer och rutiner för att lyfta undervisningens och skolans resultat som är av god kvalitet. Rektor och övrig personal arbetar för att utveckla skolan, de utstrålar värme och intresse för varje elev i verksamheten. Jarlabergs skola är välkomnande och all personal är villiga att arbeta för att förbättra verksamheten och all personal deltar i och intresserar sig för elevernas vardag. Arbetsro och kreativitet genomsyrar arbetet i förskoleklassen. Personalen i förskoleklassen är aktiv och stöttar eleverna i deras val och är flexibla i sitt bemötande av eleverna. Arbetet med samsyn kring betyg och bedömning behöver utvecklas och i nuläget är det av mindre god kvalitet. Det systematiska arbetet för likvärdig, allsidig och rättssäker bedömning behöver utvecklas på skolan. Eleverna får inte i tillräcklig utsträckning utveckla sin digitala kompetens och sitt kritiska tänkande. Det finns inte förankrade strategier och metoder för arbetet med elever med annat modersmål än svenska.

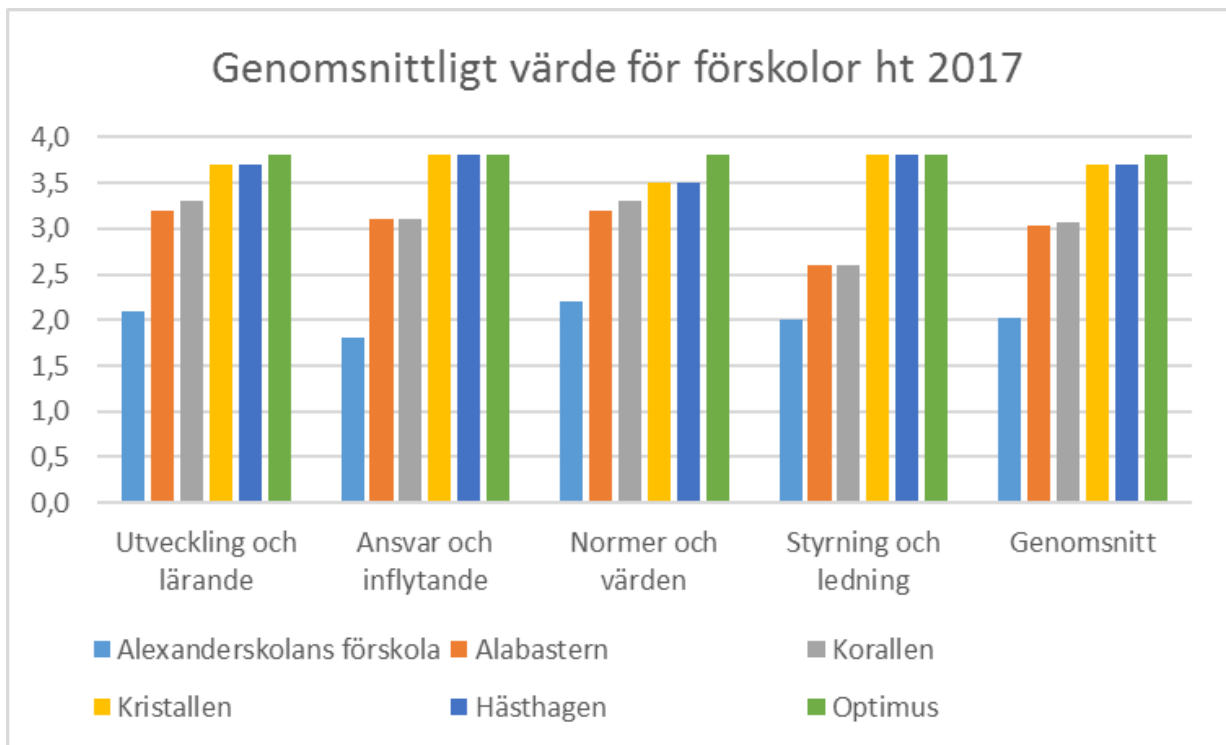
På Alexanderskolans förskola upplever observatörerna att pedagogerna som arbetar med de yngre barnen har fokus på att skapa trygghet och goda relationer. Med Babblarna som verktyg arbetar några grupper med flera av läroplanens målområden. Hos de äldsta barnen bedrivs arbetet med inspiration från Montessoripedagogiken.

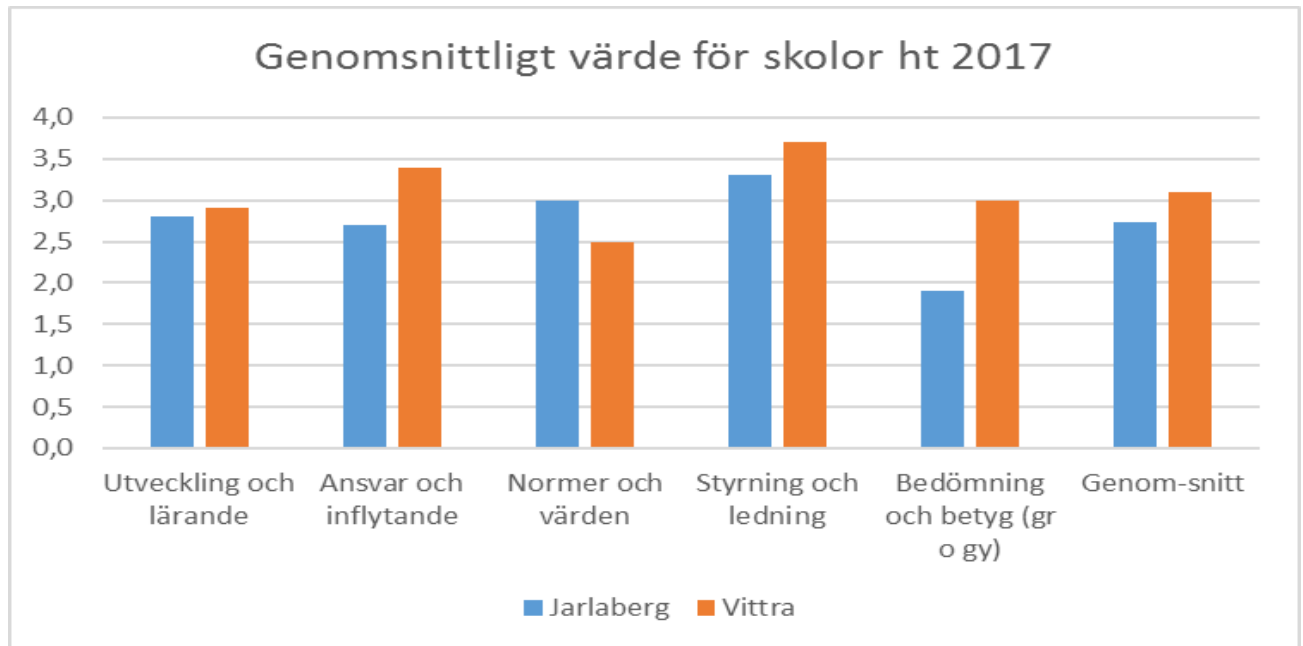
Förskolan behöver arbeta fram en gemensam plattform gällande värdegrundsfrågor och barns förmågor för att ge alla barn samma förutsättningar för lärande och utveckling.

De yngre barnen kan i högre grad utmanas i sitt lärande både i rutinsituationer och i den dagliga verksamheten. Samarbetet mellan avdelningarna i pedagogiska frågor behöver förbättras med fokus på alla barns utveckling och lärande. Lärmiljöerna kan göras mer tillgängliga och utmanande på flera avdelningar.

Diagrammet nedan visar att flertalet bedömningar i höstens observationer är mellan 3,1 och 3,8

Figur 1 Bedömningar per målområde i observationer hösten 2017 (med en skala från 1,0 (stora brister i kvalitet) till 4,0 (mycket god kvalitet))

Utbildningsenhetens bedömning

Utbildningsenheten menar att observationerna även denna termin visar på flera välfungerande verksamheter inom förskolor och skolor i Nacka. Tre enheter (Condorens förskolor) bedöms ha mycket hög kvalitet, och deras verksamheter kan inspirera andra. Det gäller särskilt arbetet med utveckling och lärande, barns inflytande och normer och värden.

På Våga visas hemsida redovisas vilka förskolor och skolor som i de senaste årens observationer visat sig vara goda exempel.¹ För att redovisas som gott exempel ska förskolan eller skolan bedömts ha en verksamhet med hög kvalitet genomgående. Från höstens observationer i Nacka kommer Condorens förskolor att redovisas där.

För två enheter visade observationen på tydliga utvecklingsområden. Vid överlämningsmötet med Jarlabergs skola framgick att rektor och lärare kände igen sig i rapporten samt att de hade en tydlig plan för att fortsatt utveckla skolans kvalitet. För Alexanderskolans förskola bedömer utbildningsenheten att det krävs större insatser och tätare uppföljningar. Dels beroende på det låga resultatet men också för att förskolan fått klagomål. Efter överlämningsmötet hade utbildningsenheten ett samtal med huvudmannen om att de utvecklingsområden som framkommit i rapporten samt klagomålen måste åtgärdas. Utbildningsenheten bedömer att det är angeläget att följa upp förskolans arbete, och föreslår därför att utbildningsnämnden ger utbildningsdirektören i uppdrag att genomföra kontinuerliga kontrollbesök med huvudmannen under 2018.

¹ <http://www.danderyd.se/sv/Vaga-visa/Goda-exempel-fran-forskolor-och-skolor1/Malomrade-forskola-och-skola---Ansvar-och-inflytande/>

Uppföljningarna av observationerna som genomfördes för ett år sedan visar att observationerna bidrar till vidare utveckling inom de av observatörerna identifierade förbättringsområdena, men även att ledningen känner ett stöd i ett redan pågående utvecklingsarbete. Utbildningsenhetens bedömning är att observationerna oftast uppfattas som relevanta och att de på olika sätt är till stöd för verksamheternas utvecklingsarbete. Endast en skola, Nacka enskilda gymnasium, är otydlig med om och i så fall hur de arbetat med förbättringsområdena. Utbildningsenheten avvaktar med att följa upp Nacka enskilda gymnasium i nuläget tills elevenkätens resultat kommer under april 2018.

Konsekvenser för barn

Observationerna utgår från ett barn- och elevperspektiv och ger därmed viktig information om hur verksamheten stödjer barns och elevers utveckling och lärande samt ger en bild av förskolans eller skolans klimat som är en viktig del i barnens vardag.

Lotta Valentin
Enhetschef
Utbildningsenheten

Susanne Arvidsson Stridsman
Förskoleexpert
Utbildningsenheten

Åsa Arnell
Utbildningsexpert
Utbildningsenheten

Carina Legerius
Utvärderingsexpert & biträdande enhetschef
Utbildningsenheten

Bilaga 1: Uppföljning av observationer från hösten 2016

Bilaga 2: Metoden för observationer i VÅGA VISA

Bilaga 3: Observationsrapporter med kommentarer från förskolechef eller rektor hösten 2017

Bilaga I

Uppföljning av observationer genomförda hösten 2016

Uppföljningen av observationerna har genomförts inom ramen för utbildningsenhetens kvalitetsuppföljning med rektorer och förskolechefer. Syftet har varit att ta reda på vad som har hänt med de förbättringsområden som observationen visade och att öka kunskapen om hur observationen fungerar som kvalitetsverktyg för förskolor och skolor.

Dessa förskolor och skolor observerades hösten 2016:

- I Ur och skur Upptäckarna
- Lännersta skola
- Neglinge skola
- Bågens förskola
- Pilens förskola
- Eknäs förskola
- Nacka enskilda gymnasium
- Saltsjö-Duvnäs skola
- Storängens Montessoriförskola

Samtliga observationer har följts upp under hösten med ledningarna för enheterna. I åtta av de nio uppföljningarna bedömer vi att observationen i hög grad har använts för att utveckla kvaliteten i verksamheten. I ett fall där observationen endast använts i viss grad höll inte ledningen med om observatörernas bedömningar.

Utbildningsenhetens bedömning är att observationerna oftast uppfattas som relevanta och att de på olika sätt är till stöd för verksamheternas utvecklingsarbete. Det kan handla om att de bidrar till vidare utveckling inom de av observatörerna identifierade förbättringsområdena, men även att ledningen känner ett stöd i ett redan pågående utvecklingsarbete. På åtta av de nio enheterna kunde ledningen visa på förbättringar inom de flesta utvecklingsområden som observationen visade på.

Bilaga 2

Metoden för observationer i VÅGA VISA

I VÅGA VISA ingår förutom Nacka, Danderyd, Ekerö, Sollentuna och Upplands Väsby. Utvärderingen omfattar

- det professionella perspektivet genom observationer,
- elevers och föräldrars perspektiv genom enkätundersökningar samt
- personalens perspektiv genom självvärdering.

Observationer genomförs av skolledare och pedagoger. Observatörerna bildar lag som besöker en skola eller förskola i en annan kommun under en period, ofta en vecka. Observatörerna skaffar sig en så heltäckande bild som möjligt av förskolan eller skolan och dess verksamhet genom verksamhets- eller lektionsbesök samt intervjuer och samtal med barn, elever, personal och skolledning. I observationsarbetet ingår också att ta del av skolans pedagogiska dokumentation.

En metodbok styr och stödjer observatörerna i deras arbete. De områden som observeras följer läroplanernas målområden. Metoden ses kontinuerligt över, och under våren 2017 har en ny metod testats i en del av observationerna. Den nya metoden innebär att rapporten från observationen blir tydligare, kortare och mer överskådlig och att barn- och elevperspektivet stärks i observationen. Analysarbetet för observatörer och för förskolor och skolor förenklas också. Ambitionen är att tiden för genomförandet ska minska så att fler observationer kan genomföras. Den nya metoden har fungerat väl, och metoden har därför använts i samtliga observationer hösten 2017.

Observationen redovisas i en rapport som skrivs enligt en särskild mall. Innan rapporten är klar granskas den av oss tjänstemän, för att säkra att den är tydlig och följer metoden. Observationsrapporten överlämnas till skolan som observerats och till utbildningsdirektören. Rapporten fungerar som underlag för utveckling och åtgärder på skolan och används också som information till politiker och till föräldrar och elever.

Observationerna är en viktig del i Nackas utvärderingssystem då de är ett sätt att fånga de mjuka värdena i verksamheten, sådant som är svårt att mäta på annat sätt. Genom den kvalitativa metoden, som omfattar dokumentstudier, observationer vid verksamhets- och lektionsbesök samt intervjuer och samtal, skaffar sig observatörerna en bild av vad som sker på förskolan eller skolan och hur det går till. Vid läsningen av rapporterna är det självfallet viktigt att vara medveten om att delar av observationen baseras på den ögonblicksbild som observatörerna fick den veckan som observationen genomfördes.

Förskolor och skolor väljs ut för observation enligt ett rullande schema. Ibland kan signaler om en verksamhet påverka urvalet. När skolor inspekteras av Skolinspektionen genomförs inga observationer samma termin.